

РЕЦЕНЗИЯ

на проф. д.н. Борис Владимиров Велчев, преподавател в Софийския университет „Св. Климент Охридски“,
за дисертационния труд на Светлана Балпеисова, докторант във ВСУ,
на тема „Медиацията като инструмент на възстановителното правосъдие в Евразийския икономически съюз /ЕИС/“
за получаване на образователната и научна степен „доктор“ по специалност „Наказателно право“ от професионално направление 3.6.
„Право“
разработена в катедрата по „Правни науки“ на Юридическия факултет на Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“

1. Актуалност на труда. Методика на изследване.

Дисертационният труд е посветен на важен способ за решаване на спорове, включително и в наказателното право и процес – медиацията. В случая тя не е разгледана самоцелно, а като инструмент за възстановително правосъдие. Наистина, изследването засяга единствено Евразийския икономически съюз, но в него са направени и по-генерални изводи за усъвършенстване на медиацията, които имат теоретично значение, надхвърлящо географските рамки на ЕИС.

Обстоятелството, че в сравнителноправното изследване са обхванати процедурите по медиация на държави като Русия и Беларус – държави, с които имаме общи народопсихологически особености и правна история навежда на изводи, които могат да бъдат полезни и при усъвършенстването на процедурите по медиация у нас.

Методът на изследване е комплексен като медиацията е подложена на систематичен анализ. Широко са използвани и методите на сравнителноправния и историческия анализ.

Дисертантът показва задълбочени знания в редица други правни отрасли извън наказателното право и трудът има определено интердисциплинарен характер.

Бих искал да отбележа и изчерпателността на анализа – той обхваща медиацията във всички държави-членки на ЕИС.

В структурно отношение трудът е разделен на въведение, две глави и заключение. Главите са посветени съответно на теоретичните аспекти на медиацията и на развитието ѝ в страните –членки на ЕИС. Трудът има общ обем от 184 страници. Използвани са близо 150 научни източника. Дисертантът има и десет публикации по темата, което допълнително говори за дълбочината на изследването в дисертационния труд.

2. Научни приноси

Обект на рецензиране е дисертационен труд, изцяло посветен на чуждо законодателство. Приносите в него засягат усъвършенстването на процедурите по медиация в пет държави. Без съмнение, те имат приносен характер за подобряването на законодателната уредба на медиацията в тези държави. Начинът, по който е направен анализа и са обосновани и аргументирани научните изводи ми дава увереност да твърдя, че вероятно направените предложения биха били полезни за законодателството на държавите-членки на ЕИС.

За българската наука приносът е в две посоки.

Първата е в стимулирането на научния интерес към медиацията и особено – медиацията в наказателното право и процес /по наказателни дела/, като форма на възстановително правосъдие.

Втората е в общите теоретични изводи за начина, по който трябва да бъде уредена медиацията, за да прояви максимална ефективност като алтернативен начин за решаване на спорове. Разгледаните модели косвено биха били полезни и за българския законодател при евентуалното бъдещо усъвършенстване на правната уредба на медиацията в България и въвеждането ѝ в наказателния процес.

Като цяло, споделям оценката на дисертанта за научните ѝ приноси, така както са очертани в края на всяка глава. Ще си позволя, без претенции за изчерпателност, да открия някои от тях.

Аргументираното отстояване на тезата, че медиацията като форма на възстановително правосъдие има място и в областта на наказателното право и процес, е с приносен характер. Вероятно това е най-значимият принос на дисертационния труд.

Убедително дисертанта разглежда новата философия на наказанието в наказателното право и мястото на възстановителното правосъдие в него. Идеите за необходимостта от хуманизиране на наказанията, за икономическия ефект от спестеното усилие на държавния съд, за възможността съдът да се съсредоточи върху истински значимите дела, доказват приложимостта на медиацията в наказателния процес.

Авторът обосновава приложимостта на медиацията не само за престъпленията от частен характер, но и за тези от общ характер.

Интересна е позицията на дисертанта за опасността от допускане на медиация по наказателни дела в държавите с високо ниво на корупция.

Интерес за читателя би представлявала и класификацията на моделите в медиацията и разграничението между англосаксонския и континенталния модел.

Коментарът на националните особености на медиацията, особено в Казахстан и Русия, би бил полезен в една бъдеща дискусия за медиацията по наказателни дела у нас.

Разглеждането на медиацията като общ институт, приложим и в наказателния процес е довело и до теоретично значим резултат – определението на дисертанта за медиация.

Наистина, трудът обхваща медиацията в редица клонове на правото, но приносен е подходът на дисертанта да я представи като единен модел, който може да послужи за решаване на всякакви спорове

3. Оценка на авторското участие в дисертационния труд и останалите представени публикации.

Нямам никакви основания да подложам на съмнение авторството на дисертационния труд. То е резултат на научните търсения на дисертанта Светлана Балпеисова.

4. Препоръки за използване на резултатите от труда.

Изводите в труда имат стойност в сравнителноправен аспект. Подценяването на медиацията като способ за уреждане на спорове и в наказателното право и процес у нас и практически отсъстващата правна уредба в България, изискват по-нататъшното популяризиране на този институт. Публикуването на едно пълно сравнителноправно изследване в пет държави би възродило интереса към медиацията и възстановителното правосъдие у нас. Именно поради това намирам за полезно публикуването на труда.

5. Оценка на автореферата.

Авторефератът вярно и точно отразява съдържанието на труда и приносния характер на направените изводи.

6. Критични бележки.

Нямам такива критични бележки, които биха могли да се отразят на цялостната ми положителна оценка на труда на Светлана Балпеисова.

7. Заключение.

В заключение, написаното по-горе ме мотивира да предложа на научното жури да даде на Светлана Балпеисова образователната и научна степен „доктор” по право, тъй като представеният от нея дисертационен труд покрива изискванията на Закона за развитие на академичния състав.

проф. д.н. Борис Велчев